

“Inclusief perspectief”

Onze visie op een moderne arbeidsmarkt met volop ruimte en zekerheid voor zelfstandig ondernemers

Vereniging Zelfstandigen Nederland (VZN)

Oktober 2021

Wij moeten helaas vaststellen dat de voornemens met betrekking tot de positie van de zelfstandigen op de arbeidsmarkt in het vorige regeerakkoord nog niet hebben geleid tot passende oplossingen als het gaat om stimulering van ondernemerschap, bescherming, (rechts)zekerheid, doelmatigheid en handhaafbaarheid. De doelstelling van een arbeidsmarkt waarin een ieder op een volwaardige wijze kan deelnemen aan het arbeidsproces bevindt zich hierdoor in een impasse. Daarom doen wij een klemmend beroep op het nieuwe kabinet om onze zienswijze, die voortkomt uit de praktijk van onze achterban (100.000 zelfstandigen in alle beroepssectoren), nadrukkelijk te betrekken in de volgende regeringsverklaring.

De oplossingsrichtingen die wij voorstaan zijn gebaseerd op de doelstellingen uit ons Manifest (oktober 2020), zoals ruimte voor zelfgekozen ondernemerschap en het stimuleren van duurzaam ondernemen, het voorkomen en bestrijden van misstanden (schijnconstructies) met doelmatige instrumenten, en een –met werkgevers en werknemers - gelijkwaardige plek voor zelfstandigen op de arbeidsmarkt en in het maatschappelijke overleg.

Om die doelstellingen te bereiken, is het noodzakelijk dat er in de aankomende kabinetsperiode wetgeving komt en er beleid wordt ontwikkeld dat ertoe leidt dat:

1. Alle werkenden toegang krijgen tot en bijdragen aan collectieve basisvoorzieningen op het gebied van arbeidsongeschiktheid, oude dag en ontwikkeling;
2. Er meer fiscaal evenwicht komt tussen werkenden, zodat concurrentie op arbeidsvoorwaarden minder aantrekkelijk wordt gemaakt;
3. Er een fiscale mogelijkheid komt voor vermogensopbouw (buffervorming) ten aanzien van bedrijfs- en inkomensreserves, zodat duurzaam ondernemen en eigen regie in het (aanvullend) afdekken van sociale en ondernemersrisico's wordt gestimuleerd;
4. Zelfstandigen vanuit een eigen wettelijke positie hun ondernemerschap vorm kunnen geven;
5. Zelfstandigen een onafhankelijke, gelijkwaardige plek krijgen aan de maatschappelijke overlegtafels;

Op basis daarvan willen wij de formerende partijen en informateurs Remkes en Koolmees de volgende inhoudelijke oplossingsrichtingen aanbieden:

Collectieve basisvoorzieningen voor werkenden

- Werk toe naar een bredere basis van minimale collectieve voorzieningen voor alle werkenden, ongeacht rechts- of contractvorm, voor: oude dag (AOW), langdurige arbeidsongeschiktheid (collectieve AOV voor alle werkenden), ontwikkeling (Leven Lang Ontwikkelen) en langdurige vraaguitval / werkeloosheid (bijstand);
- Organiseer als overheid verplichte premieafdracht voor bovenstaand stelsel van basisvoorzieningen voor iedereen die inkomsten uit arbeid (box 1) genereert;
- Laat bedrijven en organisaties eveneens afdrachten doen aan het collectieve stelsel van basisvoorzieningen voor alle werkenden;

- Voor het inkomen oude dag geldt de bestaande AOW als basisvoorziening. Private aanvulling voor werknemers vindt plaats in de tweede pijler (verplichtstelling). Private aanvulling voor ondernemers is vrijwillig en vindt plaats in de 3^e pijler.
- Voer voor het inkomen bij langdurige arbeidsongeschiktheid een basisvoorziening voor alle werkenden in, in plaats van een verplichte AOV-verzekering voor zzp'ers. Private aanvulling voor werknemers kan binnen de WIA plaatsvinden. Ondernemers kunnen zich aanvullend verzekeren in de markt.
- Werk de huidige plannen voor Leven Lang Ontwikkelen uit in de vorm van een basisvoorziening voor opleiding en ontwikkeling voor alle werkenden, met individuele trekkingsrechten en premieafdrachten in box 1. Neem in opleidings- en ontwikkelprogramma's het versterken van ondernemersvaardigheden op. Private aanvulling voor werknemers kan via cao-afspraken. Voor ondernemers geldt fiscale aftrekbaarheid van bekostiging en reservering van opleidingen en ontwikkeling via een persoonlijke buffer (zie onder). Om wendbaarheid van onze arbeidsmarkt te vergroten: ontsluit het opleidingsaanbod van huidige opleidings- en ontwikkelfondsen voor zelfstandigen die zich willen omscholen tot kansrijke beroepen en die hiervoor zelf betalen uit hun buffer.

Fiscaal evenwicht tussen ondernemingen en werkenden

- Laat ondernemerschap leidend zijn in plaats van de rechtsvorm;
- Werk, binnen het huidige fiscale systeem, toe naar fiscale rechtsvormneutraliteit;
- Breng inkomen uit arbeid – ongeacht of je werknemer of zelfstandig ondernemer of DGA bent – onder hetzelfde fiscale regime.

Fiscaal gestimuleerde buffervorming

- Bouw bestaande aftrekposten voor zelfstandigen (zoals de zelfstandigenaftrek en FOR) niet klakkeloos af, maar vervang deze door een voorwaardelijke en gemaximeerde ondernemingsvoorziening die gericht is op vermogensopbouw voor het afdekken van sociale en ondernemersrisico's, in het kader van de noodzakelijke buffervorming;
- Introduceer een sociaal stelsel voor zelfstandigen door invoering van een 'trampolinerekening' (zie bijlage). Deze rekening vormt een middel om geld te reserveren voor aanvullende afdekking van risico's als arbeidsongeschiktheid, vraaguitval, oude dag en investeringen in scholing en in het bedrijf, bovenop eerder genoemde collectieve basisvoorzieningen.
- Zorg ervoor dat de persoonlijke buffer van zelfstandig ondernemers op de trampolinerekening beschermd is; zonder vermogensrendementsheffingen noch claims van derden.

Eigen rechtspositie

- Formuleer duidelijke criteria voor zelfstandig ondernemerschap. Meetbare criteria zijn: minimuminkomsten (het eerder genoemde jaarbedrag x) waarvan je maximaal 75% over een periode van 2 jaar verdient bij 1 opdrachtgever, en de feitelijke aanwezigheid van een eigen buffer (geld op de eerder genoemde trampolinerekening)
- Geef zelfstandigen een eigen rechtspositie, indachtig de onlangs aangenomen motie van Eerdmans hieromtrent. Dit biedt een wettelijke basis voor de ondernemersovereenkomst. Die wordt gekenmerkt door een wederzijdse onafhankelijke positie, resultaat- en leveringsverantwoordelijkheid en eigen verantwoordelijkheid voor afdekking van inkomens- en sociale risico's.
- Iemand die zich kwalificeert als zelfstandig ondernemer, heeft recht op fiscale faciliteiten (zie boven) om sociale en ondernemersrisico's op eigen wijze aanvullend af te dekken.
- Mensen die niet voldoen aan de criteria voor zelfstandig ondernemerschap (zie boven), kunnen nog steeds zelfstandig hun arbeid (via het leveren van producten of diensten) aanbieden aan consumenten en bedrijven, maar kunnen geen gebruik maken van fiscale ondernemersvoorzieningen. Voor hun sociale zekerheid bestaan de collectieve minimale basisvoorzieningen.

Onafhankelijke en gelijkwaardige stem

- Geef zelfstandigen een volwaardige zetel in de SER, indachtig de motie Tielen c.s.. Vernieuw de polder. Pas, indien nodig, de SER-wet uit 1951 hiervoor aan;
- Betrek zelfstandigenorganisaties nadrukkelijk bij de ontwikkeling van sociaaleconomisch beleid en bij de vormgeving van een moderne en toekomstgerichte arbeidsmarkt. Praat niet langer over maar met hen.

Wat bereiken we met deze oplossingsrichtingen?

Met bovenstaande oplossingsrichtingen kunnen we huidige problemen op onze arbeidsmarkt aanpakken. Immers;

- Door een breed stelsel van minimale collectieve voorzieningen zorgen we ervoor dat alle werkenden in Nederland van overheidswege collectief sociaal verzekerd zijn op basisniveau en dat iedere werkende hier aan bijdraagt. Zo valt niemand buiten de boot, ongeacht contract- of rechtsvorm;

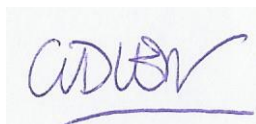
- Door de rechtsvormen fiscaal meer gelijk te behandelen, voorkomen we louter fiscaal gedreven keuzes voor bepaalde rechtsvormen;
- Door een fiscale drempel voor ondernemersvoorzieningen en de voorwaardelijkheid daarvan (koppeling aan buffervorming) worden schijnconstructies minder aantrekkelijk;
- Door een eigen wettelijke positie en de fiscale drempel voor ondernemersvoorzieningen worden tariefvoorschriften en de wet DBA / webmodule als fiscaal onderscheidend instrument overbodig;
- Door het fiscaal stimuleren van buffervorming, via een trampolinerekening, stimuleren we duurzaam ondernemen en de duurzame inzetbaarheid en ontwikkeling van de zelfstandige. Dit vergroot de levensvatbaarheid en weerbaarheid van zelfstandig ondernemers en hun bedrijven;
- Door opleiding en ontwikkeling als basisvoorziening in te stellen, en de bestaande o&o programma's breder toegankelijk te maken en uit te breiden met aanbod op het gebied van ondernemersvaardigheden, stimuleren we meer participatie in een inclusieve arbeidsmarkt en een lager beroep op de bijstand.

Deze zienswijze bouwt voort op ons eerder genoemde Manifest (oktober 2020), de Handreiking (februari 2021) en het Sociaal Akkoord dat we sloten met ONL en AVV (mei 2021). Onze oplossingsrichtingen zijn bovendien voor een belangrijk deel in lijn met bestaande rapporten over een moderne arbeidsmarkt, zoals het rapport van de commissie Borstlap en het SER-MLT advies.

Wij zijn van harte bereid om te komen met nadere uitwerkingsvoorstellen, in samenwerking met werkgevers- en werknemersorganisaties en met andere belangenbehartigers van zelfstandig ondernemers, indien het toekomstige kabinet besluit om deze oplossingsrichtingen op te nemen in een regeerakkoord en/of kabinetsbeleid.

Wij ontvangen graag uw positieve reactie.

Namens de 100.000 zelfstandige ondernemers uit onze achterban,

Cristel van de Ven

voorzitter VZN

070 7820811